

Wycena trofeów łowieckich wg formuły CIC Conseil Internationale de la Chasse

Obecnie kolekcjonowanie i prezentowanie trofeów łowieckich stanowi pochodną wszystkich aspektów kulturowych wzbogacanych o wymiar rywalizacji. Wraz z powstaniem międzynarodowych organizacji łowieckich przystąpiono do ujednoczenia kryteriów oceny trofeów myśliwskich tak, aby można było jednoznacznie określić ich hierarchię.

Już pierwsze pokazy i wystawy trofeów łowieckich wskazały potrzebę porównań i możliwości uszeregowania prezentowanych eksponatów. W końcu XIX wieku w Austrii oraz w Anglii przedstawiono pierwsze formuły, które miały zapewnić obiektywne wartościowanie porównywanych trofeów. Jednak te pierwsze próby nie zostały upowszechnione i w 1910 roku na wystawie w Wiedniu trofea w dalszym ciągu były oceniane tylko na podstawie odczuć i wrażeń, jakie wywoływały na organizatorach.

W ramach założonej w 1930 roku Międzynarodowej Rady Łowieckiej - *Conseil Internationale de la Chasse* (CIC), na kolejnym jej kongresie w Warszawie (1934 r.) powołano Komisję Trofeów i Wystaw, której zadaniem było opracowanie formuł wycen dla poszczególnych trofeów. Obecnie Międzynarodowa Rada Łowiecka i Ochrony Zwierzyny (*Conseil Internationale de la Chasse et de la Conservation du Gibier*) stała się organizacją zrzeszającą krajowe związki myśliwych z Europy i innych kontynentów, a wspomniana komisja przybrała nazwę Komisji Wystaw i Trofeów. Jej zadaniem jest określanie celów i zasad wystaw łowieckich oraz precyzowanie i udoskonalanie istniejących formuł wyceny trofeów.

W 1952 roku na kongresie CIC w Madrycie zaakceptowano i opublikowano formuły wycen, a w 1974 roku dokonano istotnej modyfikacji wyceny poroży jeleni sika i przyjęto koncepcję wyceny rosoch łosi o formie „badylarzy”. Inicjatorem i głównym autorem tej formuły był nasz znakomity ekspert w tej dziedzinie Ignacy Stachowiak.

W 1978 roku Międzynarodowa Rada Łowiecka i Ochrony Zwierzyny zaakceptowała formułę wyceny urożeń żubrów, a w 1991 roku przyjęto formuły wyceny czaszek lisów, jenotów i borsuków.

Naczelną zasadą wszystkich istniejących formuł jest dopuszczenie do wyceny trofeów uznanych za normalne dla danego gatunku, natomiast wszystkie trofea o anormalnej budowie pozostają poza klasyfikacją.

Formuły wycen trofeów opracowane przez CIC charakteryzują się tym, że na finalną ocenę składają punkty wynikające z pomiarów różnych cech trofeów (np. długość, obwód, masa oraz cech ocenianych organoleptycznie (np. barwa, uperlenie, zakończenia, wygięcie). Zależnie od rodzaju trofeum cechy pomiarowe przemnażane są przez współczynniki i w ten sposób uzyskiwana jest liczba punktów za konkretną cechę. Natomiast dla cech organoleptycznych, które siłą rzeczy są ocenami subiektywnymi, wyznaczone są przedziały punktowe, np. od 0 do 4 dla barwy parostków lub od 0 do 2 dla zakończenia odnóg w wieńcach, i tylko w przedziale ocenia się wartość tych cech. W organoleptycznej ocenie skór drapieźników cechy oceniane są w przedziałach punktowych, np. od 0 do 5% czy do 10% lub 15%. Następnie przyznaną ocenę wyrażoną w procentach mnoży się przez iloczyn długości i szerokości skóry i w ten sposób otrzymujemy wartość punktową za daną cechę.

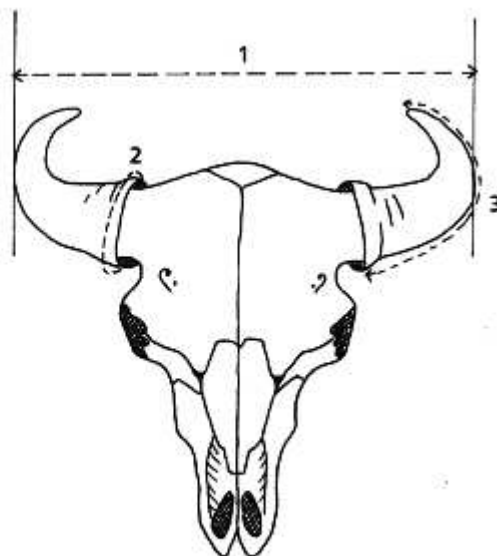
Następną cechą formuł europejskich (CIC) jest stosowanie potrąceń (odejmowanie punktów) za dysproporcje w budowie, niedorozwój bądź brak niektórych elementów budowy trofeów. Formuły wycen poszczególnych trofeów są tak skonstruowane, że aż 80-95 % ostatecznej liczby punktów pochodzi za cechy pomiarowe, reszta zaś za cechy organoleptyczne. W formułach wycen CIC wyjątkami są wyceny czaszek drapieźników i poroży Jelena sika, ponieważ w tych przypadkach nie występują cechy oceniane organoleptycznie.

Wśród cech pomiarowych stosuje się różne współczynniki i w efekcie niektóre z nich mają największe znaczenie dla ostatecznej wyceny. W formule wyceny oręży punkty za szerokość szabel mają stanowić 60-80 % ostatecznej wyceny. W formule wyceny parostków taką samą cechą jest objętość (40-50 % ogólnej liczby punktów), a w wieńcach, długość tyk. Dla każdego rodzaju trofeów wyznaczono przedziały punktowe, według których trofeum jest kwalifikowane do medalu brązowego, srebrnego lub złotego.

Według regulaminu Komisji Wystaw i Trofeów Międzynarodowej Rady łowiectwa i Ochrony Zwierzyny do 1996 roku za ostateczne wyceny dla wszystkich trofeów były uznawane te, które zostały dokonane przez komisję powołaną przez CIC i składającej się z jej członków i ekspertów. Natomiast od 1996 r. krajowe komisje mają uprawnienia do ostatecznej wyceny trofeów brązowych i srebrnych, a trofea złoto medalowe muszą być weryfikowane przez powołaną przez CIC. Trofea wyceniane wg tych zasad są ujmowane w katalogach opatrzonych logo CIC i wyceny nie podlegają weryfikacji.

Formuły wycen trofeów CIC, czyli europejskie są najstarsze. Poza Europą występują inne formuły wyceny: zasada Safari Club International - SCI; na kontynencie północno-amerykańskim Bon and Crockett Club - BCC; w Nowej Zelandii i Australii metoda Douglasa.

Pomiary urożenia żubra

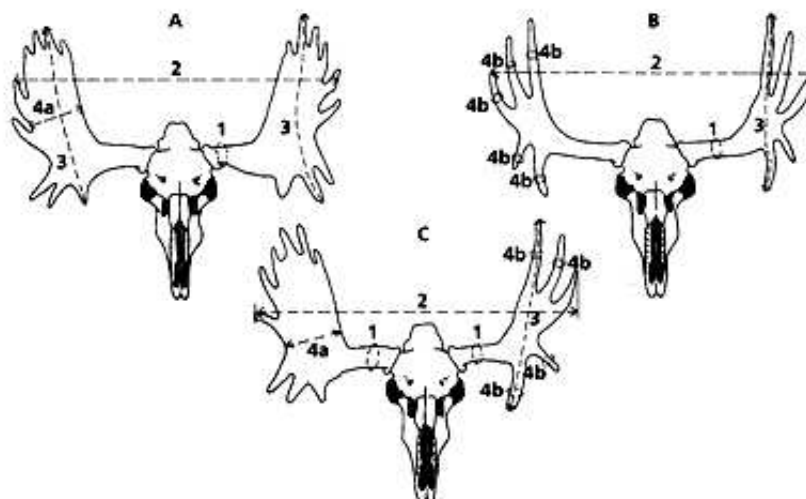

Ryc. 1. Pomiary urożenia żubra: 1 – rozłoga, 2 – obwód rogu, 3 – długość rogu

Urożenie żubra (*Bison bona sus L., 1758*)

Element wyceny		Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punktacja
I.	1. Rozłoga pokryw w cm		x	x	0,5	
	2. Obwody pokryw w cm	lewej			3,0	
		prawej				
	3. Długości pokryw w cm	lewej			1,0	
prawej						
Suma punktów pomiarowych						
II.	Dodatki za piękno				0 – 3 pkt	
III.	Potrącenia za usterki				0 – 3 pkt	
Wycena ostateczna						

Pomiary rosoch łosia

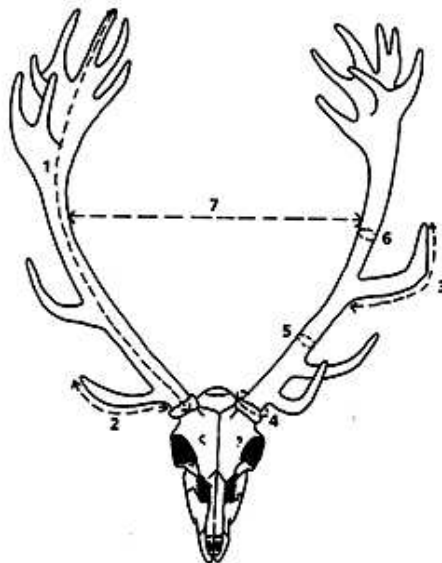

Ryc. 2. Pomiary rosoch łosia: A – łopatacz, B – badylarz, C – forma pośrednia; 1 – obwody tyk nośnych, 2 – rozłogi, 3 – długość rosoch, 4a – szerokość łopat, 4b – obwody odnóg

Rosochy łosia (*Alces alces* L., 1758)

Element wyceny		Pomiar	Suma	Średnie	Czynnik	Punktacja dla		
						łopatacza	badylarza	
I. Pomiary	1. Obwód tyk nośnych w cm	lewej			x	1,0		
		prawej						
	2. Rozłoga w cm			x	x	0,5		
	3. Długość rosoch w cm	lewej						
		prawej						
	4. Szerokość łopat w cm dla łopatacza	lewej			x			-
		prawej						
5. Obwody odnóg w cm dla badylarza	lewej			x			-	
	prawej							
6. Średnia długość wszystkich odnóg	lewej				Wg inst.			
	prawej							
7. Liczba wszystkich odnóg			Według instrukcji					
Suma punktów pomiarowych								
II. Potrącenia	1. Za różnice długości odnóg							
	2. Za asymetrię rosoch							
	Suma punktów ujemnych							
Wycena ostateczna								
Trofeum zaliczono do grupy : łopataczy / badylarza								

Pomiary wieńca jelenia

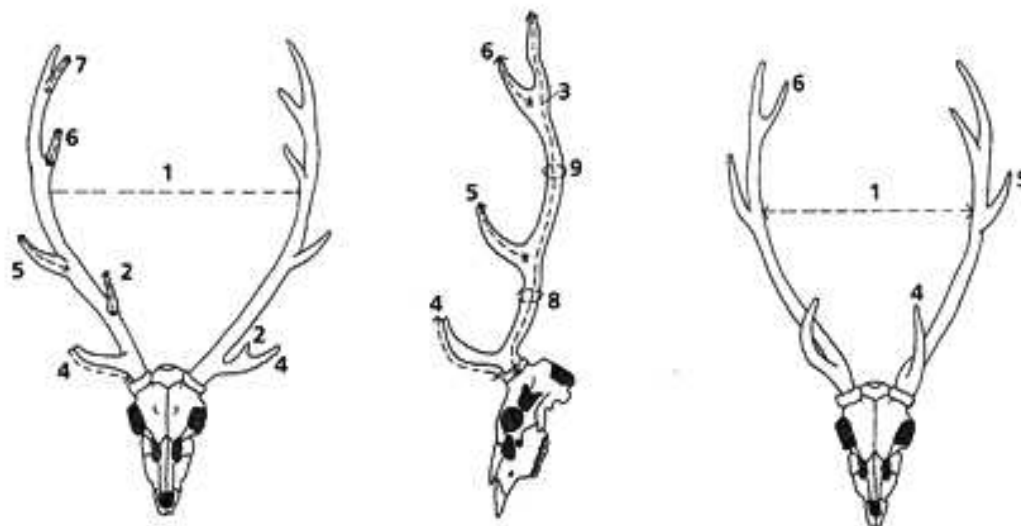

Ryc. 3. Pomiar wieńca jelenia: 1 – długość tyki, 2 – długość oczniaka, 3 – długość opieraka, 4 – obwód róz, 5 – obwód dolny tyki, 6 – obwód górny tyki, 7 – rozłoga

Wieniec jelenia szlachetnego (*Cervus elaphus* L., 1758)

Elementy wyceny		Pomiar	Średnia	Czynnik	Punktacja
I. Pomiary	1. Długość tyk w cm	lewej		0,5	
		prawej			
	2. Długość oczniaków w cm	lewego		0,25	
		prawego			
	3. Długość opieraków w cm	lewego		0,25	
		prawego			
	4. Obwody róz w cm	lewej		1,0	
		prawej			
	5. Obwody tyk pomiędzy oczniakiem i opierakiem w cm	lewej	x	1,0	
prawej		x	1,0		
6. Obwody tyk pomiędzy opierakiem i koroną w cm	lewej	x	1,0		
	prawej	x	1,0		
7. Ciężar suchego wieńca w kg (netto)			x	2,0	
8. Rozłoga w cm			x	0–3 pkt	
9. Liczba odnóg			x	1,0	
Razem punktów pomiarowych					
II. Dodatki za piękno	1. Ubarwienie			0–2 pkt	
	2. Uperlenie			0–2 pkt	
	3. Zakończenia odnóg			0–2 pkt	
	4. Nadoczniaki			0–2 pkt	
	5. Korony			0–10 pkt	
Razem dodatków					
III. Potrącenia	Razem potrąceń			0–3 pkt	
	Wycena ostateczna				

Pomiary wieńca jelenia sika

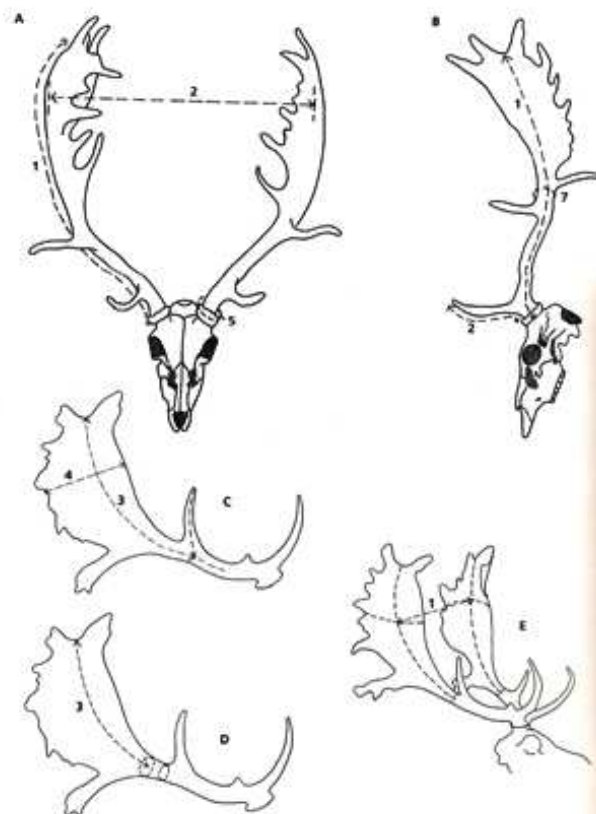

Ryc. 4. Pomiary wieńca jelenia sika: 1 – rozłoga, 2 – odnoga anormalna, 3 – długość tyki, 4 – długość oczniaków, 5 – długość odnogi środkowej, 6 – długość odnogi wewnętrznej, 7 – długość odnogi dodatkowej, 8 – obwód dolny tyki, 9 – obwód górny tyki

Wieniec jelenia sika (*Cervus nippon* Temminck, 1838)

Lp.	Elementy pomiarów	Kol. 1. rozłoga	Kol. 2. lewa strona	Kol. 3. prawa strona	Kol. 4. różnice
1.	Rozłoga – zmierzona i zaliczona		x	x	x
	Różnica między zmierzoną i zaliczoną rozłogą	x	x	x	-
2.	Łączna długość odnóg anormalnych w cm	x	x	x	-
3.	Długość tyk w cm	x			
4.	Długość oczniaków w cm	x			
5.	Długość odnóg środkowych w cm	x			
6.	Długość odnóg wewnętrznych w cm	x			
7.	Długość pierwszych odnóg dodatkowych w cm	x	-	-	-
8.	Długość drugich odnóg dodatkowych w cm	x	-	-	-
9.	Długość trzecich odnóg dodatkowych w cm	x	-	-	-
10.	Obwody dolne tyk w cm	x			
11.	Obwody górne tyk w cm	x			
Razem w kolumnach					
Suma punktów dodatnich z kolumn 1, 2 i 3					
Suma punktów ujemnych z kolumny 4					
Wycena ostateczna					

Pomiary łopat daniela

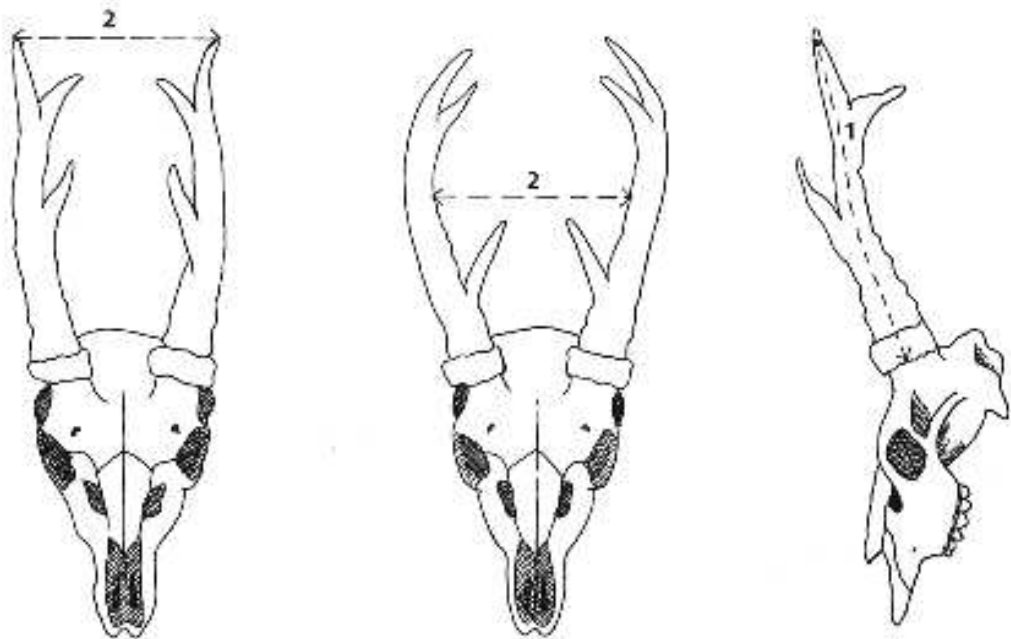

Ryc. 5. Pomiary łopat daniela: A1 – długość poroża, A2-E1 – rozłoża, A5 – obwód róz, B2 – długość odnogi ocznej, B6 – dolny obwód tyki, B7 – górny obwód tyki, C, D3 – długość łopaty, C4 – szerokość łopaty

Łopaty daniela (*Dama dama* L., 1758)

Elementy wyceny		Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punkty
I. Pomiar	1. Długość poroża w cm	lewa strona			0,5	
		prawa strona				
	2. Długość oczniaków w cm	lewego			0,25	
		prawego				
	3. Długość łopat w cm	lewiej			1,0	
		prawej				
	4. Szerokość łopat w cm	lewiej			1,5	
		prawej				
	5. Obwody róz w cm	lewiej			1,0	
		prawej				
6.	Obwód dolny tyki lewej w cm		x	x	1,0	
	Obwód dolny tyki prawej w cm		x	x	1,0	
	Obwód górny tyki lewej w cm		x	x	1,0	
	Obwód górny tyki prawej w cm		x	x	1,0	
8. Ciężar poroża w kg (netto)			x	x	2,0	
Suma punktów pomiarowych						
II. Dodatki	1. Ubarwienie				0-2 pkt	
	2. Sęki na łopatach				0-6 pkt	
	3. Moc, kształt, regularność				0-5 pkt	
Suma punktów dodatkowych						
III. Potęczenia	1. Niedostateczna rozłoża				0-6 pkt	
	2. Wadliwe łopaty				0-10 pkt	
	3. Wadliwe krzewidzie łopat				0-2 pkt	
	4. Niedostateczna równomierność				0-6 pkt	
Suma punktów ujemnych						
Wycena ostateczna						

Pomiary parostków rogacza

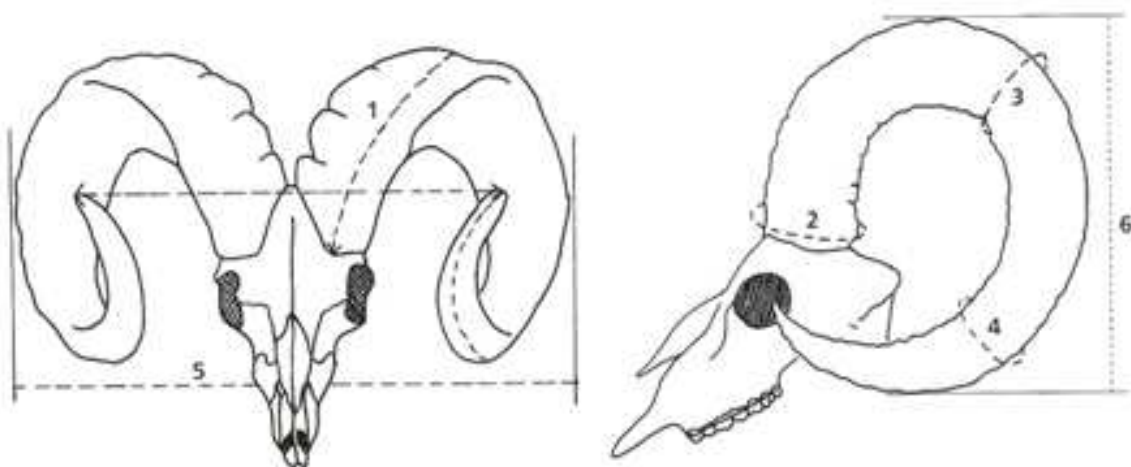

Ryc. 6. Pomiar parostków rogacza: 1 – długość tyk, 2 – rozłoga

Parostki sarny (*Capreolus capreolus* L., 1758)

Element wyceny		Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punkcja	
I. Pomiary	1. Długość tyk w cm	lewej			0,5		
		prawej					
	2. Ciężar (netto) w g		x	x	0,1		
	3. Objętość w cm ³		x	x	0,3		
	4. Rozłoga w cm		x	x	0-4 pkt		
Suma punktów pomiarowych							
II. Dodatki	1. Ubarwienie					0-4 pkt	
	2. Uperlenie					0-4 pkt	
	3. Róże					0-4 pkt	
	4. Zakończenia odnóg					0-2 pkt	
	5. Rozwój odnóg					0-2 pkt	
	6. Ukształtowanie parostków					0-3 pkt	
Suma punktów dodatkowych							
III. Potrącenia	1. Niedo rozwój odnóg					0-2 pkt	
	2. Usterki ukształtowania					0-3 pkt	
Wycena ostateczna							

Pomiary trofeum muflona

Ryc. 7. Pomiary ślimów muflona: 1 – długość ślimów, 2 – obwód w pierwszej trzeciej, 3 – obwód w drugiej trzeciej, 4 – obwód w trzeciej części ślimów, 5 – rozłoga, 6 – średnica skrętu ślimów

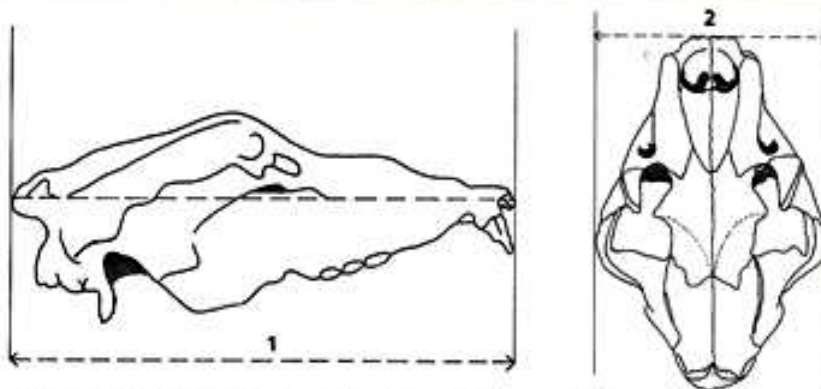
Ślimy muflona (*Ovis musimon* L. 1758)

Elementy wyceny		Pomiar	Średnia	Czynnik	Punktacja	
I. Pomiary	1. Długość rogów w cm	lewego		1,0		
		prawego				
	2. Obwody dolne rogów w cm	lewego				1,0
		prawego				
	3. Obwody środkowe rogów w cm	lewego				1,0
prawego						
4. Obwody górne rogów w cm	lewego	1,0				
	prawego					
	5. Rozłoga w cm		x	1,0		
Razem punktów pomiarowych						
II. Dodatki	1. Ubarwienie			0–3 pkt		
	2. Karbowanie			0–3 pkt		
	3. Skręt			0–3 pkt		
Razem punktów dodatkowych						
III. Potrącenia	Za usterki w ukształtowaniu			0–5 pkt		
	Wycena ostateczna					

Arkusz pomiarów czaszek drapieźników

Czaszki drapieźników – niedźwiedzia (*Ursus arctos* L., 1758), wilka (*Canis lupus* L., 1758), rysia (*Lynx lynx* L., 1758), żbika (*Felis silvestris* Schr., 1777)

Elementy wyceny	Punktacja
1. Długość czaszki w cm	
2. Szerokość czaszki w cm	
Wycena ostateczna	

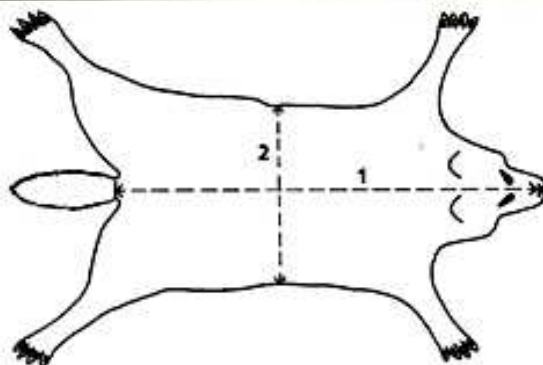

Ryc. 9. Pomiary czaszek drapieźników: 1 – długość czaszki, 2 – szerokość czaszki

Arkusz pomiarów skóry wilka

Skóra wilka (*Canis lupus* L., 1758)

Elementy wyceny		Pomiar	Iloczyn	Czynnik	Punktacja
I. Pomiary	1. Długość w cm			0,01	
	2. Szerokość w cm				
II. Dodatki	1. Za długość włosa – do 10%				
	2. Za gęstość i równomierność – 10%				
	3. Za szerokość kołnierza – do 5%				
Wycena ostateczna:					

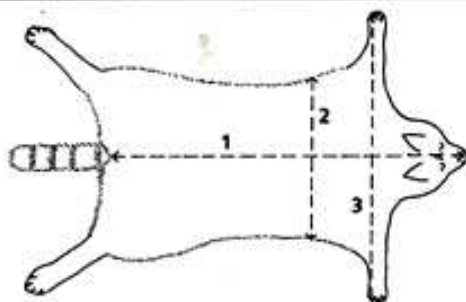

Ryc. 10. Pomiary skóry wilka: 1 – długość skóry, 2 – szerokość skóry

Pomiary skóry rysia

Skóra rysia (*Lynx lynx* L., 1758)

Elementy wyceny		Pomiar	Iloczyn	Czynnik	Punkcja
I. Pomiary	1. Długość w cm			0,005	
	2. Szerokość w cm				
	3. Rozpiętość łap w cm				
II. Dodatki	1. Za długość i równomierność włosa – do 5%				
	2. Za pędzelki i wąsy – do 5%				
	3. Za cętkowanie – do 5%				
	4. Za bokobrody – do 10%				
Wycena ostateczna:					

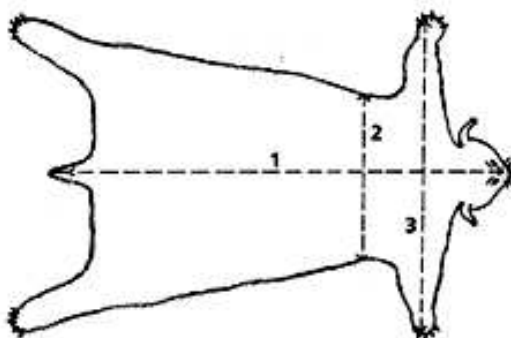
Ryc. 11. Pomiar futra rysia:

- 1 – długość futra
- 2 – szerokość futra
- 3 – rozpiętość łap

Pomiary skóry żbika

Skóra żbika (*Felis silvestris* Schrb. 1777)

Elementy wyceny		Pomiar	Iloczyn	Czynnik	Punkcja
I. Pomiary	1. Długość w cm			0,005	
	2. Szerokość w cm				
	3. Rozpiętość łap w cm				
II. Dodatki	1. Za długość i równomierność włosa – do 10%				
	2. Za bokobrody – do 5%				
	3. Za długość ogona i liczbę pierścieni – do 10%				
Wycena ostateczna:					

Ryc. 12. Pomiar skóry żbika:

- 1 – długość skóry
- 2 – szerokość skóry
- 3 – rozpiętość łap

Tab. 1. Wartości punktowe medali dla trofeów

GATUNEK	MEDAL		
	BRAZOWY	SREBRNY	ZŁOTY
	PUNKTY C/C		
Zubr (<i>Bison bonasus</i>)	130,00–140,99	150,00–169,99	170,00 +
Łoś (<i>Alces alces</i>)	250,00–274,99	275,00–299,99	300,00 +
Jeleń szlachetny (<i>Cervus elaphus</i>)	170,00–189,99	190,00–209,99	210,00 +
Jeleń sika (<i>Cervus nippon nippon</i>)	225,00–239,99	240,00–254,99	255,00 +
Daniel (<i>Dama dama</i>)	160,00–169,99	170,00–179,99	180,00 +
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	105,00–114,99	115,00–129,99	130,00 +
Mufflon (<i>Ovis musimon</i>)	185,00–194,99	195,00–204,99	205,00 +
Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	110,00–114,99	115,00–119,99	120,00 +
CZASZKI DRAPIEŻNIKÓW	PUNKTY C/C		
Niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	51,00–52,99	53,00–54,99	55,00 +
Wilk (<i>Canis lupus</i>)	37,00–38,99	39,00–40,99	41,00 +
Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	23,00–24,49	24,50–25,99	26,00 +
Zbik (<i>Felis silvestris</i>)	15,00–15,99	16,00–16,99	17,00 +
Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	24,00–24,49	24,50–24,99	25,00 +
Jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	20,50–20,99	21,00–21,49	21,50 +
Borsuk (<i>Moschus moschus</i>)	22,00–22,49	22,50–22,99	23,00 +
SKÓRY	PUNKTY C/C		
Niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	250,00–274,99	275,00–299,99	300,00 +
Wilk (<i>Canis lupus</i>)	100,00–109,99	110,00–119,99	120,00 +
Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	105,00–114,99	115,00–124,99	125,00 +
Zbik (<i>Felis silvestris</i>)	40,00–44,99	45,00–49,99	50,00 +